

SISTA TIMMEN PÅ GÅRDEN

Där sädesfälten vajade för vinden och där lärkan hängde högt i skyn. Där, söder om landsvägen och mitt emellan två byar, låg tre bondgårdar, tätt tillsammans. I folkmun kallades platsen för Lysebjär, på Skånekartan kallades den för inget alls. Inte ens den minsta prick av betydelse visade att Lysebjär fanns. Men byarna, som Lysebjär låg mittemellan, fanns ditritade och hette Håslöv och Fuglie.

Det var utanför en av de små bondgårdarna i Lysebjär som en reslig stolt bonde blickade ut över vajande sädesfält. Det var där allt skulle ta sin början. Och även där som livet på landet denna dag skulle få sitt slut. Stolt bröts ett sädesax av från en vajande stjälk. Bonden, som hette Ernst Nilsson, blickade ner på sädesaxet och kände sig mäktigt nöjd. Det var grovt och välmående. Det skulle bli en fin vårskörd. Vilket var alldeles uppenbart. Kanske den finaste av alla. Han suckade djupt så att lungorna rosslade och höjde sedan sin blick och lät den svepa ut över sädesfälten, men denna gång med vemod i sinnet.

Allt det där, konstaterade han, var mitt ända fram tills igår. Nu var det sålt. Annars var gården ärvd efter fadern, men var redan på fyrtioalet en olönsam jord, inte tu tal om annat. Så inte skulle det varit en lätt uppgift att driva gården vidare in på femtioalet.

Tiden har sin gång, det sa alltid gammelfarmor, mindes han. Alltid när något otrevligt hade hänt så sa hon, "Åck, åck, dit är baura tiden som går pou å pou". Han log för sig själv när orden riktigt hördes i hans tankar. Det är bara tiden som gick på och på. Själv gick gammelfarmor pou och pou tills hon en kall vinterdag 1950 gick ner sig i Grisapelles mosse.

Med stora kliv började Ernst gå längs sädesfältet bort mot gården. Vårsolen stod högt på himmelen och ljumma vindar svepte över gödselhögen som skänkte hans luktsinne lite extra lantlig krydda. "Mmm, dit är redans för en redig bonnanäsa" ansåg han, medan kattafan i samma sekund kom farandes ut från sädesfältet och till råga på allt fräckt började kråma sig nere vid hans ena finputsade stövel.

— Schas, ivaj med daj kattaskrälle" sa han med barsk röst och föste tillbaka katten ut i sädesfältet. Så tog han ett kliv framåt, men stannade som hastigast upp. Tänkte på kattafan medan grova pekfingret grävde sig upp i ena näsborren, sedan ropade han med falskt mild röst, "Kissemiss kåum, Sandeman kåum då...".

Katten hette Sandeman och verkade inte vilja lyssna på sin husbonde, vars stubin var kort. "Kåum nu ditt förbannade kräk", skrek han ut över de vajande sädesfälten. Katten stack frågandes ut huvudet mellan några glesa strån, sekunden senare hängde den stackaren i nackaskinnet framför snudan på sin husbonde. Hängde där och dinglade i luften samtidigt som den ovetande spann som två hårt trampande symaskiner.

— Lyss pou maj nu, Sandeman", vrålade Ernst två centimeter från kattstackarens förvånade nos. Sedan förklarade han för katten att den fick stanna kvar på landet, att den inte fick följa med till Malmö, "Du får leda opp en ny husbonn å snylta pou", sa han och skakade irriterat på katten för att orden riktigt skulle gå in i skallen på den. Katten jamade och Ernst trodde att orden nått fram. Han slängde sedan snabbt iväg katten tioalet meter ut i sädesfältet.

På nytt började han med stora kliv färdas mot gården. Sandeman skulle han nog aldrig få se mer, sant som det var sagt, menade han tyst för sig själv och kliade sig våldsamt i hårbusken som stack ut från ena örat. Han hoppade spänstigt över ett slitsamt utgrävt dike. Hoppet blev långt och stilfullt. Nog hade han spänst och ork som en tjugohåring fortfarande. Men det vore väl skammens annars, tänkte han, "Jau är ju precis forti fyllda bara". Så kom han ihåg den där tiden igen, tioalet år tillbaks, mitt under brinnande krig, några dagar efter att gården ärvts. Det var också en sån här strålande vårdag, det var himla varmt åtminstone, och den dagen skulle han åstad till sin blivande svärfar och anhålla om dotterns hand.

Men det var inget oförhappandes beslut om nu någon inbillade sig det! Ernst och hans blivande hade nämligen kvällen innan suttit nere vid mjölkbordet och raljerat om framtiden. Han hade ju precis blivit bonde så det passade i tiden att

bilda familj och få ungar som kunde hjälpa till med brukandet av gården. Ja, inte med en gång förstås, då i början skulle de bara vara till besvär. Men på sikt var de säkert en lönsam investering och nog så trevliga att åstadkomma. Så hände det sig då, samtidigt som kvällssolen röd och grann var på väg ner i fälten, att han friade och hon rodnade gulligt medan han nästan sprack av förväntan. Sedan log hon sitt mest underbara leende och solen gick ner sig i fälten och han sprack färdigt då hon äntligen sa "Jaau!". Sicken lycka, och en våt kyss utan arom av snus, för den hade han slängt ut i åkern sekunden före frieriet, beseglade deras gemensamma beslut. Efteråt hade de suttit och kelat tätt med varandra en lång tid. Med avbrott bara av lyckliga blickar upp mot månen som smek-samt lyste över omgivningen i den sena kvällningen.

Sen var det ju det där sista svåra som återstod efter frieriet, nämligen att få hennes far att gå med på deras giftermål och det var inte så självskrivet. Tvärtom kunde det vankas svåra tider av övertalning och rusdryckiga mutor.

Blivande svärfar hette Måns Carlsson, C-et i Karlsson hittades på efter en Stockholmsresa till fina bekanta. Även om dessa bekanta var så fina så, var ändå Måns Carlsson rikare än alla hans bekanta tillsammans.

Måns gård låg i Fuglie, själva byggnaderna var utspridda runt en kulle med boningshuset högst upp, mitt på denna. Därför kallades både bonden och gården för Måns på Kullen. Han hade ett häftigt humör likt smedens hammarslag mot städet. Det slog gnistor och hördes svordomar som knappt någon av de som åhörde skulle vilja föra vidare i rädsla för den onda själv.

Detta var alltså hans blivande svärfar, men Ernst tänkte inte bara storskaligt utan ofta även mycket smart. Och det visste han att Måns på Kullen skarpt gillade. För de flesta som svansade runt den giftasmogna dottern var fina stadsbekantas dumhuven till söner eller så var det imbecilla storbondesöner med osäkra framtida arvslotter. Storbönder kunde ju vara nyckfulla som bara den, Måns på Kullen behövde ju inte gå längre än till sig själv för att begripa det.

Ernst hade klätt upp sig i bästa kostymering och traskade nöjd upp till Måns på Kullen. Däruppe ställde han stegen rakt in i farstun, ty hade man förnämligt ärende som hans så knackade man inte. Stående i farstun drog han försiktigt av sig finstövlarna, som blänkte skinande vackra då de sattes åt sidan bredvid andras fotbeklädnader som var lite mer till vardags.

Han gjorde en sista justering på sin finmundering, det gällde att se märkvärdigt rekorderlig ut i ett sånt häringa viktiga besök, och fick då syn på lite grus nere vid ena byxbenet. Gruset handsopades snabbt väck, men då fick han syn på något annat, något verkligen hemskt!

Stortån stack förargligt ut genom ett stort hål i strumpan.

— Ve och mjölkstopp, utbrast hans tankar. Inte kunde han gå in så där. Med böjd ställning över foten drogs strumpan ut, så pass mycket att stortån försvann och inte syntes förarglig mer. Sedan reste han sig upp och betraktade resultatet lite från ovan. Men det såg ju väldans konstigt ut, tyckte han, rörde lite på tårna och åsåg hur halva strumpan lealös fladdrade till där nere framför foten. "Nä, så kan jau då änte se ut!". Man skulle nästan kunna tro att han hade en liten fot och en som var större, ja längre. Måns på Kullen kunde ju tro att han var vanskapt och än värre befara att barnbarnen skulle bli likadana, ränna runt på gården med en liten stövel och en jättelång likt clownernas.

Tiden började bli knapp, Ernst hörde folk röra sig i finrummet, de hade säkert hört när han stolt stövlats in i farstun. "Man får vel vara smart", tänkte han och tog på sig stövlarna igen. Det var förvisso bara extrafint folk som klev in i finrum med skodon på, men ack, han var ju fint folk, nybliven bonde på den tiden, det skulle min själ räcka för att behålla stövlarna på, fastslog han och steg in.

Där satt mor i huset och trampade symaskin, där satt äldsta dottern på besök med snorig lej ungafan i famnen, och till sist vackert sittandes på finsoffan av kretong och fransar, hans älskade. Hennes blick och leende skänkte honom oanad styrka att fortsätta fram till husbondens heligaste, arbetskontoret, varifrån allt hanterades med lönande räkenskapsuträkningar och utdelande av lövtunna lönekuvert till lata och odrägliga drängar.

Ernst vände sig om för en sista förtvivlad krafthämtning i sin blivandes blick. Sedan gick det fort som kalven och han knackade, öppnade dörren och steg in till självaste Måns på Kullen. Där satt denne och पोste ut efter middagen bakom ett papperstungt skrivbord med ögonen på dagens balansuträkning. Varje gång denne tyngd av välmående andades

knarrade skinnstolen till. Ernst harklade till sig uppmärksamhet. Måns på Kullen hörde oljudet i hans hals och höjde sakta, tillika herrskapsaktigt, sina gloende ögon mot Ernst, blängde en lång stund på honom, sa inget, förde ena handen upp mot hakan och strök fingret mot grov skäggstub. Ett raspande ljud hördes i stillheten, det lät som att stryka en gris motborst.

Sedan sa Måns på Kullen plötsligt och förlösande något.

— Godda Ernst frau Lysebjär!

— Gudda Måns, svarade Ernst och bugade skoldjupt.

— Han har lycka, eftersom dottern min har före han kom, tjatat om vad som är hans ärende.

— Jaha, säger Måns dit, konstaterade Ernst och skänkte sin älskade en tacksam tanke för att hon förberett gubben lite på vad som komma skulle. Nu var det emellertid viktigt för honom att inte rusa åstad med obehöriga ord och vanställda åsikter. Nog bäst att han lät Måns på Kullen föra talet.

— Jaauusåå, sa Måns långsamt, drog ut på ordet så luften höll på att ta slut, detta för att riktigt bygga upp en stämning av tveksamhet i rummet. Drummeln skulle minsann få svettas lite innan de kom till sak och nog såg Ernst sådär rådvill ut i anletet alltid.

— Jaauusåå.., sa Måns baske mig en gång till och åstadkom därmed så att Ernsts nerver nästan började rusa åstad.

Sedan blev det åter tyst dem emellan. Ernst sansade sina nerver och tänkte smarta lösningar medan Måns på Kullen passade på att gona sig i sitt övertag.

Ernst bröt modigt tystnaden.

— Bäste Måns, jau haur kommid för att anholla....

— Ja, ja dit begrips, avbröt Måns och fortsatte, inte behöver vi tvenne vuxna karlar spilla tid pou formaliteter änte, vad sajer han så om dit?

— Nä, dit begrips..., svarade Ernst och lät orden dö ut, åter tacksam i tanken för att "formalitäterna" undslappes så enkelt. Exakt samma sak tänkte Måns på Kullen och gick "pang på röbetan", alltså direkt på själva kärnpunkten.

— Va har nu Ernst att bjuda pou min datters välbefinnande? frågade Måns och blängde med blicken rakt in i ögona.

Ja, då var han framme vid det väsentligaste, nu var det allvar! Ernst förde hastigt in ena näven under kavajen och drog först ut en liten flaska dyrköpt cognac ur innerfickan. Denna sattes varsamt ner nära skrivbordskanten, så nu blängde Måns på den istället. Cognac var ytterst sällsyn medicin i dessa krigstider.

Sedan tog Ernst fram ett papper ur samma innerficka, vecklade ut detta och skulle till att läsa vad som tidigare skrivits på det. Men innan han gjorde det så kunde han inte låta bli att glo på Måns, som i denna stund helt var koncentrerad på cognacflaskan. Och detta var faktiskt meningen. Smart uträknat av Ernst! Avsikten var att få gubben distraherad på annat medan han klargjorde för sitt kapital och andra värde som stod till buds. Så läste Ernst då upp allt som kunde vara av värde, fast det knappt var värt nånting, medan Måns på Kullen blängde sig törstig på cognacflaskan. Men Måns verkade låtsat nöjd då redogörelsen avslutades med Ernsts förhöjda röstläge, det bara för att väcka gubben ur transen.

— Det lät ju änte så dumt, sa Måns utan att veta vad det var som låtit, men Ernst sken upp och insåg sin seger likt ett gnistrande töcken därframme någon minut i tiden. Hastigt blev det åter tyst dem emellan. Det var inte lyckat, för gubben kunde ju tänka efter, så nya smarta tankar smiddes ilande fram. Ernst sträckte helt sonika ut sin hand mot cognacflaskan och då blev det plötsligt fart på Måns.

— Hrrmm, ska vi saja så, menade Måns, reste hela sig upp och sträckte fram näven. En näve som inte den andre var

sen att greppa tag om. Ett rejält handslag och Ernst hade fått sin älskade och Måns på Kullen en flaska cognac att avnjuta, många kvällar framöver. Fast i ärlighetens namn blev det bara en kväll, sedan var flaskan tom. Ernst utbyte skulle dock vara längre, mycket långt fram i tiden.

Så gick det till för drygt tio år sedan, och sedan gick det ännu fortare, förlovning, giftermål och till sist en unge. "Ack, ja, tiden går pou å pou", tänkte Ernst då han mindes och stannade upp på gårdsplan. Där, framför trappan stod några resväskor, det sista som skulle tas med till Malmö. Det övriga, finmöblemang och sånt, hade hämtats redan igår av Amiralsgatans Flytt & Magasinering.

Mor kom ut på gårdsplan med den troligen sista väskan. Hon såg då lättad ut när hon senare satte ner väskan på kullerstenen. Hon till och med suckade med ett leende mot sin make.

Mor, ja? Hon hette Anna, men kallades numera nästan alltid mor av Ernst, liksom han kallades för far av henne, deras enda barn kallades mest för pågaskrälle, fast han döpts till Erik. Och den ungen var Ernsts straff avseende alltför få gudstjänstbesök, åtminstone trodde han det själv.

Mor Anna kom fram och Ernst gick henne till mötes med två stora kliv.

— Är allt färdigt å redo, mor? undrade han och vidrörde samtidigt hennes kind sådär lite ömt.

— Ja far, jau tror dit, svarade hon med lite trött röst.

— Var är Erik nånstans? frågade han och fick samtidigt en nervös ryckning i ena ögonbrynet.

— Han är bara inne hos korna å tar ajö med dom.

Men mor Anna skulle aldrig ha sagt "bara", för när det avsåg deras eländiga son var det aldrig bara "bara", oavsett vad denne skulle ta sig till. Plötsligt stod Erik där på gårdsplan utanför kostalldörren, finklädad och klar för transport till storstan, men båda föräldrarna märkte med ens pågens säregna anlete. Ingen kunde se så oskuldsfull ut som deras påg.

Något hade hänt, men vad?

— Vad är dit nu Erik? undrade mor och bad med sin blick att få reda på det pågen nu ställt till med. Svaret dröjde tyvärr inte.

— Jau dratta omkull! avslöjade pågen med sorgsen blick.

— Dratta omkull? sköt far in med barsk röst, men ändå lite trevande och undrande.

Pågen såg ju annars rekorderlig ut där han stod.

— Se här mor! sa Erik och vände sig oväntat om, satte ändan i vädret och blottade baken på finbyxorna.

— Dit vad dit jävligaste! utbrast far.

Pågen hade drattat omkull i stallet och givetvis satt ändan mitt i en kobladda.

— Men lille Erik då.., sa mor med stänk av förbarmande i rösten.

— Pågaskrälle, skrek far argt så det ekade ut över gårdsplan och fortsatte närmast lika förgrymmad:

— Kåum hit din slyngel så ska du få daj en hurring!

Erik tassade fram och fick sin örfil, snett upp över nacken denna gång, sedan tog mor fatt i armen hans och drog

honom med bort mot väskorna. En av de minsta väskorna tog hon med sig in tillsammans med sonen.

Det blev lite andrum av ro på gårdsplan. Ernst skakade på huvudet och svor av sig en svordom, högt så att katten Sandeman hörde och därför tog det säkra före det osäkra och rusade in i sädesfältet igen. Ernst gick fram till väskorna och satte sig uppgivet ner på den störste. Tog av sin fina hatt och torkade sig bekymrat över psykologiska veck i pannan. Varje veck hade säkert åstadkommit av hans eländiga påg. Tur att det inte blev fler ungar, tänkte han, och följde med sin blick en svalas ryckiga luftfärd runt ladan.

Det blev ju bara en unge, lille Erik, trots att de båda i början ville ha fler. "Men någed var fel pou mor", det hade doktorn på lasarettet i Trelleborg meddelat honom i allvarlig ton. "Någed med äggstockarna" var det. Men skit med det, som bonden sa när han fick rännaspraka mitt i brådaste höstskörd, det viktigaste var ju att mor i övrigt var skonad från annat elände.

Och skulle man se helt nyktert på det, utan Grisapelles hembrända, så var det minsann lycka att det bara blev en unge. Tänk om han hade haft tre eller, ännu himskare, fyra som Erik. Den fasansfulla tanken blev honom överväldigande så han var tvungen att vifta luft med hatten mot förstört ansikte.

Och tänker man sen på det ännu mer nyktert, utan eget jäst krusbärs-vin, så var det bara bra att inte ha fler ungar att försörja. Ja, med tanke på att de nu skulle bo i Malmö. "Där var ju ungar bara i vägen" ansåg han, och där kunde de ju inte heller göra dagsverken, åtminstone inte när de var små och dumma.

"Måste tänka ut ett smart sätt så ungfän blir lönande även i Malmö", funderade han. Kanske man kunde få ungen att springa ärende åt fisförnäma fruntimmer i moderna hus, kanske åt dom i Slottstaden. Som det nog märks så var han ganska välorienterad i Malmö stad. Förvisso var stadslivet så långt ifrån Lysebjär man kunde komma, men dessa två olika världar skulle ju mötas, blev det inte idag så blev det avgjort imorgon. Så var det under fentioalets rasande utveckling mot det gemensamma folkhemmet.

— Lyss nu noga Sandeman, sa Ernst till katten som vågat sig in på gårdsplan. Och katten kände mänsklig värme som aldrig förr. Kråmade och jamade sig, spann som fan, när Ernst berättade för katten om Malmö.

Tre resor till Malmö hade Ernst gjort, allt för att förbereda familjens inflyttning. En av resorna gick åt till att hitta ett anständigt jobb. Han fick ett sådant. På Förenade Koksbolagen, långt ute i Malmö hamn. Jobbet var inte utan vissa avancemangsmöjligheter, inte alls, tänkte han. Visserligen fick han börja från botten. Hans kommande arbete bestod i att fylla säckar med koks. Ovanför sig kom han då att ha ett rör, och från detta kom massvis av koks att spruta, och då gällde det att han stod därunder med ett fast grepp i en tom jutevässock. Det gällde då också att vara hundans så noggrann så att säcken liksom befanns precis under röret. Om han klarade detta borde säcken inom någon minut vara full till brädden. Sen var det en annan gubbe som snörpte åt säcken skickligt med grovt rep. Den som snörpte åt med rep, ja den var lite högre upp på rangskalan, det förstod Ernst vid besöket på Förenade Koks. Näste i tur på rangskalan var den som svettig och kutryggig bar ut säckarna till upplagsplatsen utanför. Därifrån såg man förresten hela Malmös hamn. Köpenhamnsbåtarna som ångade ut i Öresund. Fiskmåsarna som med skrikiga envetna läten följde efter. "Orka di överhuvudtaget hänga med ända ti Köpenhamn?", det var också en svår fråga som han skulle ta reda på någon gång.

Var var han nu, frågade Ernst sina tankar, där han satt på den störste väskan i vårsolen på gårdsplan.

Jo, hans första mål i avancemang skulle bli de som fick ta hand om säckarna ute på kajen. Det var koksutkörarna. De såg väldigt stolta och förnöjsamma ut mindes han. Koksutkörare med stilig lastbil, det skulle han bli, och det redan första året. Den beslutsamma tanken åstadkom ett falskt flin i självsäkert anlete.

— Dit du Sandeman!, sa Ernst stolt till katten, tog tag i nackaskinet och placerade därefter katten bestämt nedanför väskan.

"Var hondan blev hans maka och eländie son av?"

Tydligen dröjde de kvar inne i huset, som ej längre var hans, eller deras. På tal om sonen, ja? Vad hade denne inte åstadkommit? En mindre ladugårdsbrand i samband med exploatering av Solstickans tändstickor. Sönderslagna glasrutor i grannens växthus, i en test av hur stor sten dessa kunde tåla.

En kossas upphörande!

Pågen hade hos morfar Måns på Kullen nyfiket skådat modern elektrifierad mjölkning. Dagen efter så stack den dumma pågen in en pluspol och en minuspol i mjölkkossan Rosas spenar. Trodde då att hennes mjölk automatiskt skulle rinna ner i spannen. Inte fan fungerade pågageniets elektrifierade mjölkmaskin inte. Som varken var maskin eller djurvänligt experimenterande. I stället tog kossan Rosa sitt sista andetag i samma ögonblick som pågen flinande släppte på el-strömmen.

Kon Rosa dog för tusan! Lysebjärs bästa mjölkko! "Jävla ungafan" tänkte Ernst när han kom ihåg hela historien, fortfarande sittande på den största väskan där i vårsolens glans. I samma stund kom så äntligen mor med byxbyttad son ut på gården.

EN KORT MEN LÅNG RESA

Så var då familjen Ernst Nilsson på väg mot Malmö. De kom gående från Lysebjär på väg till järnvägsstation i Håslöv. Därifrån var det meningen att de skulle ta tåget, vilket kom från Trelleborg och sen via Håslöv vidare till Vellinge. Där fick man av någon underlig anledning byta till tåget som kom från Falsterbo, vilket sedan fortsatte till Malmö.

Vädret var alltjämt strålande och båda föräldrarna tycktes nöjda med att lämna gården och det livet bakom sig. Men lille Erik var inte nöjd, vände sig ideligen bekymrat om, tittade mot Lysebjär vars tre bondgårdar blev mindre och mindre ju fler små steg som togs. Lille Erik saknade redan katten Sandeman, saknade sina hängivna buskompisar, kossan Rosas efterträdare och minst dussinet andra djur av varierande arter.

Hur i herrans namn skulle de alla klara sig utan honom?

— Vim passar etter korna, far? frågade pågen som sprungit ifatt sin far, efter att ha studerat och blängt på en rälåg groda i bäcken tio meter bakom.

— Dit har vi ju erklarat fimti gånger påg, lyss efter istället nån gång! svarade far med irritation i rösten och hoppades att pågen snart skulle lugna ner sig inför alla nya syner som måste vara i antågande.

— Jau måste tibaks far! skrek pågen och drog vilt i fars ena byxben.

— Va är dit nu då? undrade far och blängde ner på sin son, med stubin som snart var uppbrunnen.

— Jau glömde min fina pilbåge! sa pågen och spände därefter en luftbåge riktad mot en skrånig skata i ett pileträd.

— Du får en sprillans ny i stan, lovade far, dock utan att ha minsta tanke på att uppfylla det löftet.

Egentligen hade far tänkt förbereda pågen inför stadslivet och då förklarat att vissa leksaker från friheten på landet inte var lämpliga i Malmö, men det hade tårt alldeles för mycket på både krafter och redan trasiga nerver. Dessutom var väskan i högra näven tung, "Hur i helskotta kan lite kläder tynga så myed?" undrade far tyst för sig själv i samma ögonblick som stationen skymtade fram runt landsvägskröken.

— Nu får du lov att vara snäll pou tåget Erik, vädjade mor redan innan de nått station. Pågen såg upp på mor och nickade oskuldsfullt, medan far funderade om han inte med en gång i förskott skulle passa på att dela ut en hurring.

— Nu kommer tåged, skynna er! vrålade Erik och rusade åstad mot stationen, snabbt likt pilen på luftbågen han nyss spänt.

Hans vaksamma små ögon hade upptäckt lokrök som gråvit steg upp mellan några hus och hastigt närmade sig stationsområdet.

— Kom tibaks pågaskrälle! skrek far medan mor skaka på huvudet och strax därefter bad far att springa efter.

— Erik kan ju dratta ner på spåret, Ernst!

Och när mor tilltalade far med Ernst, då var det alltid fara å färde. Far satte då först ner den tunga väskan, som vägde ett ton, sedan den andra väskan som i jämförelse verkade lätt som en hönsafjäder. Sedan sprang han med stora kliv ifatt sin son och högg bestämt tag i armen.

— Nu stillar du daj, begrips påg?

Lille Erik sneglade upp mot sin far, med sin sedvanligt oskyldiga blick, upptäckte fars förargade anlete, blundade hastigt och hukade sig skyndsamt. Väntade därefter en lång pressande stund på sin hurring, men det kom ingen! Förvånat öppnade pågen sina ögon och då såg far väldigt konfunderad ut?

Far var nämligen i färd med att smida smarta planer och kom lustigt på en genial idé. Pågen skulle minsann få bära en av väskorna som släptyngd, eller likt en straffänges fastkedjade kula. Det borde få ungen lite mer stilla, trodde far och sa med falskmild röst till pågen:

— Erik lelle, gå tibaks ti mor och hjälp ti med en av väskorna.

— Ja far, men vi måste skynna oss, titta, sa Erik och pekade bort mot röken som nu nått station, där den brant steg upp mot vårhimlen. Skyndsamt sprang Erik bort till sin mor som inte hört deras samtal. Hon blev därför märta förvånad när hennes lille påg plötsligt erbjöd sig att bära en av väskorna.

Denna dag kom man nog att minnas på många olika sätt, ansåg mor, och lämnade över den minsta väskan till sin omtänksamma lille son.

Far kom också tillbaka och tog fatt i sina väskor. "Egentligen skulle pågafan bära den tunge väskan" tyckte han skoningslöst. Men tankar var ju en sak och verkligheten en helt annan.

Fem kaotiska minuter senare befann de sig så äntligen på tåget. Lille Erik satt vid fönstret, bredvid satt mor, och mittemot satt far. I samma säte som far satt en äldre gumma, hon såg snäll ut tyckte Erik. Mittemot gumman satt en äldre farbror, alltså bredvid Eriks mor, och farbrorn såg också snäll ut. Denna vänliga farbror hade lustiga öron, ansåg Erik, de var stora och stack långt ut från huvudets sidor. "Nestan som såna däringa älefanta-öron" fnissade han, trots att han inte exakt visste hur en elefant såg ut. Men då kom han flinande ihåg en sak. Det var när far en gång berättade om olika djur, såna djur som inte fanns i Lysebjär, eller ensig gång fanns i Håslöv eller Fuglie. Större var inte världen i ungt pågasinne. Det han emellertid kom ihåg var när far efterhand bladdrade fram bilder på dessa främmande djur i Nordisk Familjebok och när Elefant skulle visas under bokstaven E, ja, då fanns inte den bokstaven där, ej heller F eller G, det blev ett hopp ända till L.

Far hade genast delat ut en hurring för varje bokstav, följt av arg fråga: "Var är dessa siderna, pågaskrälle?". Men Erik hade inte sagt något. Bokstäverna E till K hade nämligen använts i ett synnerligen nödigt läge. Pappret var slut på utedasset och Erik var hundans så nödig, rusade in i huset och fick tag i första bästa dasspapper. Så var det med de bokstäverna! Men det vart inte slut ändå. Erik tjatade och bråkade, han ville ju se hur en elefant såg ut. Far tappade besinningen, försvann ut i köket, slet av slangen från dammsugaren, tog även med sig två stora grytlappar i blommigaste virk och hängde sedan pågen under armen och rusade lika besinningslöst ut till kostallet. Mor bevittnade

allt med förskräckta ögon och undrade om karln "var riktigt klok, för vad skulle han med dammsugarslang i stallet å göra, å gryddalapparna då, mina fina gryddalappar som jau fått av mor?".

Men far var ju smart som alltid, så han hängde de stora grytlapparna på kon Rosas öron, hon var i livet vid denna händelse, sedan höll han dammsugarslangen framför nosen på den mäkta förvånade kon och menade sedan bestämt, "Ser du nu påg, så häringa ser en älefant ut, därmed basta!".

Dagen efter hittade Erik en bild på en Sebra, med pensel och svart färg försvann han sen hastigt ut till svinstian, men det var en annan befängd historia.

Erik satt där i tåget och fnittrade inför sina unga minnen. Tåget stod fortfarande ångande och pysande kvar på spåret i Håslöv. Solen strålade varmt in genom fönstret. Ernst reste sig upp och sonen betraktade nyfiket när fönstret kraftfullt drogs ner.

— Himla varmt idag, konstaterade far vänd mot den gamla farbrorn och sedan mot den gamla gumman.

— Ja änte klokt vad hitt, menade också de båda samstämmigt.

Plötsligt ryckte tåget till. Far tappade balansen och ramlade baklänges ner i sätet. Lille Erik skrattade till, men såg skyndsamt butter ut när fars arga blick träffade. Tåget ryckte vidare framåt och fick så småningom upp den rätta åkrytmen i skenskarvarna.

Resan från Håslöv till Vellinge var kort, ingen station fanns däremellan. Det borde ta maximala åtta minuter, kalkylerade far och den gamla farbrorn som åkt sträckan många gånger nickade instämmande.

Åtta minuter var en kort tid. Men åtta minuter kunde också vara en lång tid, då i sällskap med lille Erik.

— Låt gardinstackaren va ifred, Erik! påpekade far med konstlat dämpad ilska och ursäktade pågens uppträdande inför de andra i vagnen.

— Stå änte upp pou sätet, Erik! vädjade mor och vände sig sedan mot den gamle farbrorn och gumman med uppgiven blick.

— Nu låter du fönstret vara, påga....

Med hänsyn till omgivningen lät far orden dunsta bort i värmen. Däremot, tyst för sig själv, höll han noggrant räkningen på antalet hurringar som senare välförtjänt skulle delas ut. Ett finger för varje hyss viktes symboliskt ut. Efter sex minuter fanns inga fler fingrar att vika ut. De hade tagit slut, liksom humöret.

— Nu stillar du daj ungjävel annars...

Tillsägningen skedde barskt och bestämt och underströks med höjd svävande hand över pågens huvud, likt en ormvråk beredd att slå sitt byte. Men från omgivningen kom manande blickar som hindrade far. Mest glodde ett ungt par, typiskt förlästa akademiker, med en sån där allsköns stryka-medhårs-mentalitets uppfostrande syn, sammanfattade far och pustade eftersom tankemeningen var lika lång som dryg att åstadkomma i huvudet.

Lille Erik rätade lättad upp ryggen och andades ut, försökte sedan se ordentlig och rekorderlig ut. Han sneglade bort mot sätet på andra sidan gången. Där satt en fin man på fint sätt. Det var nog en sån där Malmöbo, trodde Erik, och härmade dennes sätt att sitta, muntert iakttagen av det gamla paret, vilka ej tillbringat en hel dag med Lysebjärs busfrö nummer ett, för då hade de inte orkat se muntert på någonting! I samma stund när de första byggnaderna i Vellinge for förbi utanför och kolrök samtidigt svepte in genom öppet kupéfönster, i den stunden pillade lille oskuldsfulla Erik med askkoppen, knappt minuten kvar till station.

— Förbenade pågaskrälle! skrek far och sekunden senare tjöt ångvisslan framme på loket. Erik drog sig hastigt bakom gardinen, rädd för både far och den tjutande ångvisslan. Men askan var lätt för mor att borsta bort. Endast en svag

antydanden till fläckig grå nyans fanns kvar på fars kritrandiga kostymbyxor. En fimp plockades också bort från skosnören på fars finaste skor. Föräldrarna visade därmed modernt anpassat tålamod och det unga förlästa paret gav dem beundrande blickar.

Så man kan väl påstå att allt var frid och fröjd när familjen steg av tåget på Vellinge station. Det gamla paret skulle inte vidare utan tog farväl med märkligt medlidsamma blickar.

Familjen Ernst Nilsson gick över till andra perrongen. Till spåret där tåget från Falsterbo snart skulle komma farande. Det var mycket folk, alla skulle till Malmö denna underbara vårdag och det var bara mor som fick plats på kanten av en grönmålad träbänk. Bredvid stod hennes son, fast förankrad i stadigt grepp av mors hand. En viss rörelsebegränsning rådde härvidlag. Istället glodde Erik nyfiket på alla väntande passagerare. Många såg annorlunda ut, en del förnäma stadsbor, och några såg ut som bekanta från Lysebjär. Mot dessa tittade han mest.

Far satte sig ovanpå den tunga väskan och tog hastigt av sig hatten. Torkade därefter av sig i pannan som fuktats av svett i den varma tågagnen. "Undrar om dit änte kommit ett vick till", kände han medan ångloket drog iväg med tomma vagnar bort mot lokstallarna.

Sedan filosoferade han, men bara en smula så inte andra såg.

Erik stod tätt kvar vid mor och började flina lite med blicken riktad bort mot ett par vagnar som stod på ett annat spår. Plötsligt började han skratta hejdlöst, det var det roligaste han sett på "år å dar".

— Titta mor, di haur ju glömt loket! skrek han i begeistring när rälsbussen körde iväg mot Falsterbo och fortsatte sen att skratta tills han nästan kinkade.

Några väntande resenärer, de få med humor, fick sig också ett härligt skratt av pågens lustiga kommentar, för de liksom förstod poängen.

— Men Erik då, dit där var en rälsbuss, förklarade mor så där lite oförstående inför sin sons totala ovetande. Samtidigt kände hon bävan över det som kunde hända när de ankom till Malmö. Där måste ju finnas tusen saker som inte pågen sett förut.

Mor pustade välbehövligt ut i värmen och suckade av framtida bekymmer, när en ny rälsbuss från Falsterbohållet dieslade in på station. Det var den som de strax skulle åka med. Far vände sin blick, kollade att pågen fanns kvar i säkert grepp hos mor. Sen log han så där lite ömt bort mot henne, och hon log lika ömt tillbaka, men avslutade det ömma med en liten nick mot pågen framför sig, bara för att visa att hon hade läget under kontroll.

Rälsbussen blev fullsatt och lämnade Vellinge station ganska efter tidtabellen. Den återstående resan till Malmö tog så där en halvtimme ungefär. Erik fick ingen egen plats utan satt omväxlande antingen i fars bestämda famn eller i mors mjuka famn. Hur länge pågen satt hos respektive berodde på hur länge föräldranerverna stod ut med hans ideliga frågande. Hela tiden syntes ju nya saker som snabbt fladdrade förbi utanför fönstren. Far satt också och stirrade ut genom fönstret men utan att se. Han undrade en smula ifall de vid ankomsten till Malmö vågade ta spårvagnen med pågen eller om en promenad i det fina vårvädret var att föredra.

Mor slapp sin son för en lycklig stund, lutade sig därefter mot sätet och slöt ögonen. Hennes blick hade strax innan varit riktad mot ett finare par, troligen såna som hade elegant sommarvilla i Falsterbo och kanske också stor Fridhemsvilla i Malmö. Damens klädsel var sådan som skådats i veckotidningar och herrns klädsel var sådan som skådats vid kungabesöket i Trelleborg.

Men mor var inte avundsjuk, tvärtom, hon hade haft ett gott liv än så länge, och livet i Malmö skulle säkert inte bli sämre. Hennes man var ju både klipsk och smart, på en gång så att säga, även om inte fars kostym under den nyinköpta vårrocken var den allra modernaste och även om mors klänning under en lika nyinköpt vårkappa inte heller var så där modern, så upplevdes de inte som alltför bonniga.

"Änte skulle någon i Malmö reaktionera för deras klädsel änte!" trodde hon och lät tanken sövas till rytmen från skenskarvarnas monotona dunkande.

MONBIJOUGATAN

— Jessu na mig vad den var tung, sa stationskarlen när denne lyfte fram största väskan till Ernst utanför bagagevagnen.

— Ja, men dit begrips dåligt vafför den är så tung, svarade far och högg tag i väskan i ett kraftfullt huj, sedan tog han emot de andra väskorna som sattes ned bredvid varandra på perrongen.

De hade anlänt till Södervärns station i Malmö. Vädret fanns kvar i all sin vårglans och gemensamt bärande på väskorna promenerade de ut på Södervärnsgatan. Båda föräldrarna var lättade över en ovanligt stillsam son under tågresan.

De kom snabbt kånkandes fram till den alltför livliga Södra Förstadsgatan och där på trottoaren kissade lille Erik fort på sig! Synen hade redan sett på tok för mycket. Han hade fått sitt livs mäktigaste upplevelse där i korsningen och ansträngningen av att i kaotiska tankar sortera intrycken hade slappat muskler som inte borde slappats.

Far upptäckte snart pölen som uppstått mellan pågens fötter. Mor vände sig också om, såg detsamma och utbrast med sin djupaste suck hittills denna dag och menade:

— Men Erik, du kunde ju sagt att du behövde.

— Nu e min själ mitt tålmod ti ända! ansåg far argt och klev fram till pågen, utdelade en stadsmässig hurring rakt i ändan på pågen, som då skrek till som en stucken gris och började gasta på hjälp från mor.

— Mor far slår mi! pep lille Erik förtvivlat och lyckades faktiskt få oväntat stöd från mor.

Vistelsen i Malmö blev kanske inte så dum ändå, trodde Erik, medan mor bad far att inte slå ungen mer.

Lille Erik visste dock innerst inne, fast det oftast satt mycket långt in, att far menade väl och inget illa med sina hurringar, men hoppades ändå att dessa skulle bli färre nu när de flyttade till Malmö, för trots allt så gjorde de däringa hurringarna ibland tårögt ont.

Den värste hurring han nånsin fått var inte för så länge sedan. Han mindes den som igår, och anledningen till värsta hurringen var att han olyckligt testat hur mycket eldflammar pengasedlar kunde tåla och dessa tålde inte mycket för sekunderna senare hade de varit rent svarta och förvridna. Pengasedlarna som eldats upp var lika olyckligt mors hushållskassa för en hel månad och hurringen därefter utdelad av far hade suttit svidande kvar i den onda kroppen minst en vecka. Och nu stod han där i korsningen och hade av mor räddats från en säkert likadan hurring, med båda föräldrar stående framför sig och med deras rådvilla blickar i ögona och bara väntade på vad som nu skulle hända.

— Va gör vi nu? undrade mor och sneglade ner på pölen mellan sonens ben samtidigt som hon mödosamt funderade på sin egen frågeställning. Snabbt följde hon upp denna med ett eget förslag att återvända till station för byxbyte.

— Nä! Här blir baske maj änte fler byxbyte idag! påpekade far bestämt och föreslog som alternativ att pågen gott kunde fortsätta gå i de våta byxorna. Vädret skulle säkert torka pinket innan de nådde Friisgatan, trodde han, dessutom kunde pågen gott få lida lite, så denne kom ihåg till nästa gång att sluta pinka i byxorna.

Mor stod tyst en lång stund och funderade. Erik vädjade under tiden med sin byxbytarblick riktad mot hennes ögon. Men fars vilja vann ändå till slut, inget byxbyte för pågen!

"Va äckligt" tänkte Erik och svansade runt i de våta byxbenen som nu kändes kallt klibbiga mot släta lår.

Med sonen i mitten, gående på ett särartat sätt, så gick familjen Ernst Nilsson stolt vidare ner mot Fisktorget.

Erik glömde snabbt sina våta byxor och samlade på nytt fler intryck. Han kände inte igen ens hälften av alla bilmärken som tutade sig fram i gatan, och spårvagn, ja den hade han bara sett på bild. Alla höga hus sen, säkert höga som tre eller kanske fyra staplade bondgårdar ovanpå varann. Inte en enda traktor hade han upptäckt, "Undrar vafför?" hade han tänkt. Än fler syner kom honom till mötes när de fortsatte Södra Förstadsgatan ner mot Triangeln till. Att den vägen valdes var för att undslippa fulla typer vid Möllevångstorget. Pågen behövde ju inte se alla avigsidorna med stadslivet redan första dagen. Det hade far menat och mor samtyckt till. Förresten, tyckte mor, så var Södra Förstadsgatan en mycket trevligare gata att promenera på, tänk på alla dessa fina butiker. Hur kunde det finnas köpare till alla dessa varor? Och så många plånboksonödiga ting där fanns?

Mor trivdes och gick så sakta som möjligt längs raderna av skyltfönster. Erik trivdes lika mycket och gick ännu saktare. Det var bara far som tyckte att de gott kunde "rappa pou" lite. Han slet ju för tusan på den tyngsta väskan.

— Men far då, du har änte varit i stan mer än en kvart å ändå verkar du lia stressad som dom där! konstaterade mor och riktade samtidigt menande blickar mot några synnerligen stressade Malmöiter vars kalufser fladdrade i stressens vind.

— Okay mor, då tar vi dit lite lynnt då, kapitulerade far och stannade upp ett ögonblick för att vila näven från den tunga väskan. Lille Erik passade då på att detaljgranska en optikers skyltfönster. "Så många olika Brillor di har" ansåg han och började därefter sortera de sista fem minuternas intryck, givet med ansträngt anlete, så far som tittade på blev förskräckt, "Änte ska pågafan ti å pinka nu igen" hade han då tänkt med uppgivet sinne. Men inget rann ut nånstans, "Då e de bara som pågageniet tinker" konstaterade far istället och såg lättad på mor som genast pekade mot ett kylskåp och undrade om "Di verkligen behövs", "Dyra va di osså". Mor tänkte även smart ibland. På landet var kylskåp sällsynta, trots att det var långt till affärn, men i stan var de lika vanliga som traktorer på landet, trots att de i stan hade massor av affärer med färska varor inpå husknuten. "Myed märkligt" ansåg hon.

Myed märkligt med massor, tyckte också Erik där han stod framför en radioaffärs skyltfönster. Erik tänkte djupt ansträngt igen, och samtidigt också smart. Han fastslog att även lanthandlaren i Håslöv tänkte smart, ty denne sålde massor av allehanda ting i samma affär. Men i Malmö sålde de bara en sak per affär, det var ju både obegripligt och slösaktigt. "Tink", tänkte han, "tink om handlare Persson i Håslöv bara sålde en vara. Ti exempel baura Brillor, inged annat!". Då skulle han ha haft Brillor, mor och far osså, och kanske korna, till och med morfar skulle säkert ha inhandlat Brillor.

Plötsligt skrattade han till rejält inför tanken. Så riktigt hur rolig morfar skulle se ut i sådana där kul Brillor som han nyss betraktat borta i optikers skyltfönster.

Lille Erik spann vidare på detta tema och fann det mycket muntert att tänka på. Bytte ut Brillor mot hattar, som sedan byttes ut mot fotbollar och till sist byttes mot den optimala tanken, godis!

Tänk om handlaren bara sålde godis, "Jessua na maj!". Den tanken blev för mycket för honom att bemästra, så han var tvungen att börja prata med mor.

— Mor e dit långt kvar ti Monsjugadan? frågade han snällt och mor svarade ännu snällare.

— Monbijougatan hiter den, nej Erik det är änte långt, ser du den gatan därframme?

Erik blängde, såg, registrerade och nickade till sist bekräftande. Mor började då äntligen förklara:

— Den gatan därframme hiter Friisgatan, å där ska vi svänga av, sen är dit bara en gata kvar till Monbijougatan.

Men när mor förklarar färdigt hade sonen redan hunnit tröttna och spatserade nu, stolt och nyfiken, vidare mot Friisgatan.

Plötsligt stannade Erik upp. "Oouuahh!", sa han högt för sig själv. Han hade ställt sig framför en juvelerars gnistrande fönster. "Di var änte dåliga" konstaterade han, när han såg samlingen av stenar och i samma tankestund slängde han ett ögonkast mot den tunga väskan som far slet på. "Undrar om min stensamling e lia myed värd?" spekulerade han och skänkte sin slitande far en tacksam tanke för att denne, dock ovetandes, bar på nämnda samling av värdelösa stenar från Lysebjär med omnejd. Tursamt var far ovetande en stund till om förhållandet. Men snart skulle säkert illdådet uppdagas och då...

De svängde in på Friisgatan någon lycklig minut senare, och ytterligare minuten efter den senaste lyckliga minuten svängde de lika lyckligt in på Skolgatan. Då syntes äntligen Monbijouskolans stora gula byggnad i vårsolens disiga sken. Snart skulle de vara hemma på sin nya gata så långt från Lysebjär man kunde komma i allt.

"Himma" i deras hyrda tvårumslägenhet med litet kök och rinnande vatten, fast kallt, och utedass på gården och nya grannar och upplevelser som inte ens den gode och den onde tillsammans kunde hitta på, för lille Erik var i antågande med nedpissade byxor och med en energi som ingen Malmöbo hittills skådat.

STADEN TAR EMOT

Monbijougatan 7, det var familjen Ernst Nilssons nya adress. Huset låg som nummer två på gatan, räknat från den livliga Bergsgatan och var ett rött tegelhus i två våningar. Stod man på andra sidan trottoaren såg man hela huset. Längst ner fanns mörka källarfönster, sedan kom första våningens fönster och sedan andra våningens och högst upp taket, vilket var ett rött plåttak med ett och annat solreflekterande takfönster. Om blicken åter sänktes och riktades mot husets mitt så existerade där en stor port. Den var enda ingången till huset från gatan och måste genomgås för att komma in på gården. Inne i den mörka porten kunde man lätt snubbla på cyklar och vårdslöst parkerade barnvagnar trots att ett anslag satts upp på väggen, tillika snyggt inramat med tavelliknande list med skyddande spräckt glas. De som kunde läsa någorlunda, vilka torde vara alla över två skolår, kunde läsa att man inte fick ställa ifrån sig cyklar, sopor, barnvagnar och andra vagnar i denna port, allt undertecknat av hyresvärden enligt brandstadgar i Malmö Stad. Varför det ändå fanns cyklar och annat bråte i porten var en ständig dispyt mellan hyresgäster och denna hyresvärd, vilken ej insåg att stadgar var en sak och dessa hyresgäster något helt annat.

Men nog om dessa dispyter och grubblande över stadgar och annat förtvivlat, och ut på gården istället. Där ställde man sig liksom mitt i, ovanpå den stora brunnens perforerade lock av metall. Piggt och nyfiket vändes blicken mot porten igen och på varje sida om denna syntes en trappuppgång. Via trapporna tog man sig med lätta kliv neråt till källaren, eller med pustande kliv uppåt till första avsatsens två lägenhetsdörrar. Dessa var likt andra våningens dörrar vackert träsnidade, med handtag i glänsande mässing. Samma glans i skyltarna med utsirlade namn på hyresgästen boende där bakom. I dörrarna fanns spröjsade fönster, vilka dock ej gick att se särdeles igenom, eftersom små gardiner effektivt skydde sådan insyn till privatlivets helgd.

Alla lägenheter, utom två lyckliga, bestod av ett rum och kök. De där två lyckliga lägenheterna, som hade fler rum, låg högst upp i vardera trapphus och var istället två rum med större kök. En av dessa beboddes av hyresvärden, vilken bodde helt ensam, utan synbar familj. Den andra tvårumslägenheten hade faktiskt hyrts ut till familjen Ernst Nilsson. Därför var det alldeles uppenbart att denna familj, tillhörde en privilegierad grupp av tvårumsinnehavare.

Förutom "lyxen" med två rum i dessa två lägenheter fanns dessutom en variant av centraliserad värme vilken modernt

decentraliserades ut till flertalet element. I övriga lägenheter, läs stackars enrums, där fick man hålla tillgodo med endast en styck golvkamin som eldades med koks. Till värmen i köken bidrog även gasspis. Poletter, koks och bomull längs dragiga fönsterkarmar gällde därför när kung Bore blåste kalla ishavsvindar längs Monbijougatan.

Huttrande tillbaka till gården och till vårvärmen där alla frusna tankar genast töande försvann från isiga sinnen. På gården fanns ytterligare ett hus, det var påfallande likt huset mot gatan. Det kallades för gårdshuset, på brev och annat förkortat till i.p.g., in på gården. Detta gårdshus innehöll bara enrumslägenheter och var liksom halvt. Baksidan stod kloss mot baksidan av ett dubbelt så högt hus från en annan gård.

En nedgång med trappor längst bort visade var tvättstugan låg. Här saknades mangel eftersom det bara existerade en mangel för gatans alla tvättstugor, och den låg en bra bit bort, så man fick tungt bära tvättkorgar till en helt annan gård och ner i källaren även där. Man behövde då passera den livligt trafikerade Bergsgatan och många är de incidenter där tvättkorgar jämnats med marken mitt på självaste övergångsstället när flyende mangelbehövande undvikit kofångarna på drullaktiga Opel Rekord-marodörer. Väl framme, om tvätten var i behåll, möttes man av denna stora mangel som kunde liknas vid ett ännu större valsverk på någon tung industri, och många var de olyckliga mödrar som sett sina klåfingriga söner sugas in mellan valsarna med skrik och nödstopp som följd.

Nog om valsverk, tillbaka till ursprungsgården.

Till vänster på gården fanns en inhägnad av brunskavat staket och bakom låg en liten vanskött trädgård där en synnerligen fallfärdig, sliten berså skyntades utan glädje. Ett högt träd som ibland vräkte sin skugga ut över asfalterad gårdsplan verkade det väldigt synd om. Sedan tillkom några spretiga och halvdöda buskar, vilka inte heller gjorde någon glad. Området var allvarligt förbjuden mark för alla hyresgäster, och sällan trädde någon mänsklig fot in på den bannlysta gröna oasen. En gång om året passerade dock gårdskarlen staketet och röjde som bara den, en halv dag minst, och röjandet avslutades alltid med en stående svettig kropp som inhalsade en styck pilsner följt av ekande rapning mellan husväggarna. Det sorgliga var, att inte tusan hade gårdskarlen röjande någonsin en positiv effekt på växter eller jord.

Blicken skonades från detta elände och riktades bort mot en mindre träbyggnad till höger på gården. Mitt på gaveln möter där oss ett mörkt hål. Det var ingången utan dörrar till en lång dyster korridor som slutade först vid bortre väggen i samma hål. Längs korridoren radades ett oant antal dörrar upp på varje sida. Dessa dörrar hade alla lås och var låsta normalt. Om dörrarna haft ett annat syfte bakom så vore de ganska snygga att skåda eftersom de hade träjalusier, inte olik spansk exotisk miljö. En dörr av dessa öppnades och man blev sannerligen inte munter. Där inne upptäckte man ett trälock som dolde ett hål i en liten träbänk. Nyfiket så lyftes locket undan och man fick då omedelbart hålla sig för näsan och kanske för skratt; det luktade nämligen avföring. Därnere i det mörka hålet skyntades svagt en svart halvfull tjärad tunna. Man anade vad som fanns i den medan trälocket hurtigt dolde hålet igen. Inte vidare skoj att skåda eller lukta.

Men så såg det i alla fall ut, och varje hyresgäst tillsammans med grannen på samma svale delade ett dass. Var och en hade dock egen dassnyckel som var lite större än normala nycklar, detta för att den inte skulle komma bort så lätt. För tänk, fruktansvärda tanke egentligen, tänk att nödigt behöva och inte finna nyckeln på spiken bakom draperiet i hallen.

"Uhaa — då blev det ju kris!"

Såvida, förresten, såvida man inte bara skulle "ti å pinka", för då gick man till pissoaren i stället, vilken var belägen på utsidan av denna nödvändiga träbyggnad. En jalousidraperad dörr även där, fast utan låsanordning eftersom stora fjädrar verkade så att dörren automatiskt självstängde. Bakom dolde sig ett svart utrymme, detta också tjärat, med liten golvbrunn precis där golvet lutade som mest. Trots luftdrag från både takventil och jalousier i dörren så var stanken outhärdlig. Därför var de flesta som växt upp i en miljö som denna säkert framtida goda dykare ner mot havsbotten, eftersom de ju skickligt hade träning i att hålla andan länge. En variant, nog så populär, var att stå väldans bakåtlutad mot dörren, så den kom att stå lite på glänt, och där i springan insöp man friskare luft medan urineringsen pågick.

Men man fick se upp!

Den ansträngt bakåtlutade kroppen åstadkom att strålen hamnade i en vidare båge än man kanske tänkt sig och därmed landade mer stänkande än vad som kunde anses normalt.

Men förtvivla icke!

Dessa stänk på skodonen kunde försvinna med två snabba, en för vardera skon, avtorkande rörelser med ovansidan på motsatt byxben. Detta givetvis efter man stigit ut på gården igen.

Och där stod man då omedvetet och torkade skorna medan blicken plötsligt fångade porten ånyo, eftersom den öppnades och in på gården kom först en liten snorig påg med stora ögon och nyfiket sinnelag. Efter kom en osedvanligt vacker mor med optimistiskt leende på smala läppar, bärandes på två lätta väskor. Sist ut från porten kom en far, slitande och svärande med två väskor, varav den ena syntes verkligen tung. Faderns ansikte var svettigt och irriterat och var inte alls samma positiva syn som modern och den flinande sonen.

Vem dessa var vet vi ju!

Det var familjen Ernst Nilsson som för första gången tillsammans premiärankom till sin nya bostad. En ankomst som bevittnades av nyfikna grannars blickar bakom ett fönster här och även ett fönster däruppe. Alla glodde tills den främmande familjen försvann in genom en av gatuhusets två trappuppgångar. Nu vankades det säkert tider av intressant skvaller om vem de nya var. Ett idogt mumlande i trappuppgångar, tvättstuga och utanför dassadörrar, som troligen skulle pågå under ett flertal tisslande veckor framöver.

Några timmar senare när fars vrede lagt sig efter upptäckten av lille Eriks digra stensamling från Lysebjär, och det mesta i de andra väskorna kommit på plats i skåp och lådor, då började lille Erik gå sin husesyn i lägenheten. Hurringen hade uteblivit, men trots det så hukade lille Erik sig varje gång han kom i närheten av far. Ibland trodde han sig se hurringen i ögonvrån och vrålade då:

— Nu slår far maj mor!

Far blev arg, inte tänkte han utdela en hurring och ändå blev han beskylld för detsamma.

— Lugna daj påg! Änte tänker jau slå daj!

— Aj, aj, nu tänker far slå maj!

— Men det var som fan påg! Sluta anklaga maj för saker jau inte tinker göra!

— Snilla, sluta nu bråka och kom ud till köket! ropade mor trött på sina karlars trätande helt i onödan.

Mor stod då redan vid spisen och höll nästan på att gasa ihjäl hela familjen innan den andra gaslågan också tändes. "Vedträ är myed bättre å säkrare!" ansåg hon och kollade en extra gång så att gasen brann.

Far luktade gas, blev lite yr och väntade med att gå ut till mor i köket, lille Erik ville inte heller lyssna på mor, husesynen var ju inte över i detalj ännu...

Finrummet var ju fint, en tygsoffa med snillrik brodyr, bäddbar för mor och far tillsammans, placerad vid ena långväggen där en tavla skröt med sina vackra färger. Två fåtöljer, även de med vacker maskinellt framställd brodyr, och ett litet soffbord i främmande träslag fanns runt om. Dessa var nyare möbler som Erik inte sett förut. Bokhyllan däremot i svart tråd, bärande upp teakhyllor, kände han igen. Där stod också, observerade han olustigt, uppslagsverket utan bokstäverna E till K.

Far पोste som den värste vällusting i den vilsammaste av de två nya fåtöljerna och bläddrade prasslande i tidningen Arbetet som vårsolen snällt lyste på via fönstret från gatan. Far läste rubriker om att en vätebomb, på order av President Eisenhower, för första gången fällts från ett flygplan i Stilla Havet, "Tur att dit bara va en provsprängning!". Han läste vidare, malmötösen Anita Ekberg gifter sig med känd skådespelare, "Hon är änte dålig till att se ut, månne di mänskliga bomberna var så stora i verkligheten som på bild?".

Det faktum att far redan satt och vilade tillsammans med Anita Ekbergs behag var inte bara en återhämtning efter en

svettig stentransport, utan lika mycket en markering av vilken fåtölj som hädanefter skulle betraktas som fars revir, och ingen annans, oavsett om far i huset befann sig på jobb eller annorstädes. Men, trots att denna viktiga markering avverkats så ville inte lyckan infinna sig hos far, ty blicken hade hamnat bort mot den enda väska som inte var upppackad. Väskan med sonens värdelösa stensamling från Lysebjär stod kvar där i finrummet och tyngde ner såväl golv som fars sinne. Ett gigantiskt problem hade uppstått! Var i helskotta skulle han göra av stenarna? Tillika ett onödigt problem i en situation där fars geniala tankar istället borde ägnats åt den närmsta framtiden i Malmö, och inte odslas bort på en väska fylld av sten!

"Löjligt, dumt, förbannade pågaskrälle!" tänkte far och pustade så att sidan med Anita Ekberg fladdrade till, för att sedan vikas ihop och tillsammans med övriga sidor läggas ovanpå soffbordet. Hade de bott kvar på landet vore stensamlingen inget problem. Stenar kunde placeras var som helst utan konstigheter. Men i staden, var blir man av med trettioåttio stenar i storlekar från tennisbollar till bowlingklot?

"Kanske nere på gården, i trädgården?" kunde det vara en lösning funderade far.

"Nix!"

Då skulle bara gårdskarlen föra ett himla liv över ett sådant tilltag. Kanske man kunde ta en sten då och då med sig till jobbet på Förenade Koks, kamouflerad inslagen i tidningspapper, och där kunde de ju slängas obemärkt i hamnbassängen utanför. Ett annat alternativ, nog så smart, var att lika kamouflerat slänga sten för sten, vecka efter vecka, i soptunnan på gården.

"Hur många stenar och veckor skulle en sådan lösning innebära?" funderade far och räknade och pustade och blev så trött på staneländet att han till slut inte stod ut, för att därefter ta ett snabbt beslut i frågan. Stenarna skulle tillfälligt sopas under mattan, det vill säga väskan skulle tills vidare sättas ner i källaren för att där helst glömmas bort för all framtid. Så var det problemet äntligen löst och far sjönk djupare ner i sin favoritfåtölj, eller kunde den kallas för revirfåtölj, oavsett vilket så slumrade far nöjd in till en behagligare värld.

Men Erik var inte missmodig för att far inmutat bekvämaste fåtöljen. I det andra rummet, som nästan var lika stort som finrummet, hade Erik minsann sitt eget revir. Det var närområdet runt en bäddbar soffa för små personer som Erik. Den var hans och ovanpå soffans trälock kunde han placera leksaker närsomhelst och hursomhelst. Bredvid soffan stod ett litet skåp i annat främmande träslag. Det öppnades med en nyckel och däri fick Erik förvara sina leksaker och även andra betydelsefulla saker, som alla var av nöd för hans långsamma utveckling till ett harmoniskt pedagogiskt välartat barn utan busigheter och andra påhitt.

Erik ställde sig plötsligt vid elementet och la sina händer ovanpå. Att det hette element var okänt liksom vad det var till för.

— Far, va e ditta för någed? frågade därför Erik och störde därmed fars ånyo dräglände över Anita Ekbergs byst. Men det gjorde inget, fars humör var stabilt igen så han önskade gärna förklara för sonen vad element egentligen var bra till.

— Erik följ med ud ti köked? bad far vänligt och hoppades att gasmask ej behövdes.

Erik följde med förväntan efter i hasorna via hallen och ut till mor i köket.

— Dit luktar väldans gott mor! menade far och hängde snudan över de puttrande grytorna. Det vankades möraste kalops med "potätor och röbedor". Men far fick inte stå där en längre stund med luktsinnet hängande över väldoft. Erik ville ju ivrigt få veta lite om de där tingesterna som fanns i de båda rummen.

— Far beritta då, bad han samtidigt som handen bestämt drog i fars byxben.

— Javisst min påg, se härhänne!

Så gick de bort till en kamin som stod precis till vänster när man kom in i köket.

— Ditta min son är kaminen.

— Ah, far dit bägrips ju att dit e en kamin!

— Ja ja, men när dit ildas i kamin så går varmen upp i dit däringa röret...

Erik ansträngde sig koncentrerat för att skolas och lyssnade ihärdigt medan blicken hänfört blängde på rören som gick ända upp genom taket.

— Där ovanför Erik, uppe pou loftet...

— Men far då, här i stan hiter dit ju vinden! avbröt mor tillrättavisande och log brett efter påpekandet, samtidigt som det puttrande locket över potatisen lyftes, och hett vatten bubblande rann ner och fräste nära gaslågans flämtande.

— F'låt mor, nu ska du höra etter påg, däroppe pou vinden ligger en stor tank med vann, dit vannet varms opp från kamin och sen går dit varma vannet i rören vidare ud ti eleminten i rummen.

— Hitte dit ilimint far?

— Ja min son, eleminter, så därför blir osså rummen varma samtidigt som osså köked blir varmt, begrips påg?

— Ja, far, kan vi änte ilda så vi får känna hur varmt dit kan bli?

— Nä dit vet jau änte...

— Auhh, snilla far? vädjade lille Erik med snällaste blick på länge.

Far veknade men mor hade invändningar till påhittet att börja elda mitt på en dag varm som den redan var.

Mor fick dock ge med sig efter lille Eriks milda utbrott av förtvivlan, skrik och gråt. Far eldade upp kaminen med koks och mor svettades vid gasspisen, medan lille Erik givet njöt i fulla drag.

En timme minst stod han där med händerna på elementet och kände hur värmen gradvis steg i metallen. Far slöt med en förnöjsam min sina ögon och lutade sig långt bakåt i favoritfåtöljen. Tropikvärmen gjorde honom dåsig och sonens stillsamma intresse vid elementet upplevdes som en skänk från ovan. "Man skulle kanske ti å ilda varje dag så pågafan håller sig lugn?" tänkte han och somnade därefter snarkande in.

Elementens dragningskraft på lille Erik tog dock slut och den följande halvtimmen idkades bergsklättring upp över vattenfall och nedför stup i fritt fall, som slutade i kraftig duns på köksgolvet. Proceduren upprepades ett flertal irriterande gånger ute i köket. Klättring med hjälp av utdragna lådor, upp stående obalanserat på vasken följt av ett stort kliv över rinnande vattenkran och ett hopp ner på knakande köksgolv. Mor suckade djupt. Maten skulle strax vara färdiglagad och inför den förestående dukningen av bordet ville mor gärna ha åtminstone två, kanske tre minuters andrum och ro.

Så därför tänkte hon ut en genialisk plan:

— Erik, kan du springa ner ti mjölkaffärn?

— Ja mor, var ligger den henne?

Mor förklarade och det var inte svårt att begripa, inte ens för Erik, den låg i huset bredvid, precis innan Bergsgatan.

— Då vet jau mor, menade Erik och tog emot en peng av mor och stoppade ned den i ena byxfickan och skrynklade ihop en nätkasse i den andra fickan. Fort traskade han iväg, stolt över det ansvarsfulla uppdraget.

Nere på gården stannade han upp, såg bort mot den inhängnade trädgården och grubblade ansträngt på något

väsentligt. Sekunden senare stod han precis framför staketet och grubblade ännu mer. Det han behövde var vapen. Han kände sig fruktansvärt nedrustad. Alla vapen fanns ju kvar i Lysebjär och tänk, ve och fasa, tänk om cowboysare eller indianer plötsligt dök upp från ingenstans. Kanske i den mörka porten han strax skulle genomgå? En känsla av vanmakt och utsatthet uppstod i hans lilla kropp.

Nej, det fanns bara en sak för honom att göra och det var att redan nu upprusta, så blicken svepte runt bland trädgårdens alla illa mående växter. En något böjd gren kunde bli en bössa ifall indianer anföll och en torr gren i en buske kunde nog bli en pilbåge mot cowboysare.

Lille Erik tog ett hastigt beslut och lade båda händerna på staketet, sträckte sedan upp ena benet och vips lyfte han smidigt sin kropp över till andra sidan. Men fötterna hann inte stå där länge för plötsligt lyftes kroppen upp i luften igen, över staketet, och tillbaka ner på gårdsplan. Erik skrek till av fasa och trodde att sista stunden var anländ!

Den som lyft honom släppte sitt grepp och Erik vände sig om. Stirrade då förvånat rakt i midjan på någon okänd. Försiktigt höjdes blicken och däruppe, ovan breda axlar, skymtades ett argt ansikte med ännu grymmare ögon.

Lille Erik svalde och försökte se oskyldig ut.

Ansiktet han glodde på var äldre än fars. En stor rälåg mun med yvig mustasch och stora buskiga ögonbryn som stack ut i den vredgat rynkade pannan. Bäst att sänka blicken igen ansåg Erik som då genast upptäckte något kul att blänga på. Farbrorn saknade nämligen på ena handen både pek- som långfinger, och det som fanns kvar av fingrarna såg ut som halvt uppätta prinskorvar.

— Var kommer du ifrån? undrade farbrorn med bestämd, rökhes röst. Erik var tvungen att lämna de lustiga korvarna med blicken som åter riktades upp mot det grymma ansiktet.

— Därifrån! svarade Erik med ynkligt pipig röst samtidigt som hans darrande pekfinger riktades upp mot ett fönster på andra våningen, och han hoppades innerligt att det var rätt köksfönster som pekades ut.

— Jaså du bor här på gården!? konstaterade farbrorn lite tveksamt och fortsatte:

— Aha, du måste vara familjen Nilssons påg! menade farbrorn med hjälp av sin otroliga förmåga att dra slutsatser, tränad under många tidigare stamanställda år som befäl på I 7 i Revinge.

Därefter lättade oväntat det grymma ansiktet till att enbart se argt ut.

— Vim e farbrorn? undrade Erik nyfiket.

— Jag är gårdskarlen tillika hyresvärden, och det är jag som bestämmer häromkring, förstätt påg!

Lille Erik svarade inte verbalt utan nickade förstående istället.

— Hörudu påg, här på gården finns många bestämmelser att följa, en av dessa är förbudet att beträda trädgården, så vad du än gör så gå aldrig in i den, begrips ordern?

Erik nickade igen, men yrkesmilitären i farbrorn ville ha ett verbalt svar, vilket strax följdes av både ett ja och två extra nickar därtill.

Sedan förklarade Erik sin utsatta position av vapenlöshet, medan gårds-karlen muntert lyssnade och förändrade ansiktsuttryck åt det lite mer roade hållet. Han drog till och med på munnen när Erik pekade in i den mörka porten, förfasad över hotet från indianer och cowboysare. Gårdskarlen försäkrade att ingetdera existerade i Malmö stad. Det var bara fula gubbar eller fulla gubbar som kunde utgöra ett hot mot en sån liten parvel som Erik.

Efter denna försäkran och en likadan från Erik att aldrig mer sätta sina små fötter bakom staketet till trädgården, följde en liten avskedsceremoni:

— Ajö Farbrorn.

— Ajö med dig påg!

Med vaksamhet som ett utsatt rådjur jagat av vargar gick Erik in i porten. Fram till den stora dörren, vilken verkligen var tung och krävde alla små krafter att få upp. Efter att porten ljudligt slamrat igen stod han äntligen ute på trottoaren. Tvekade en smula på färdriktningen, "Var dit de hålled eller andra hålled?" frågade han sig och hade tur för i samma ögonblick fick ögon syn på en spårvagn ute på Bergsgatan, och färdriktningen kunde därmed bestämmas i små men ändå långa barnakliv, mot mjölkaffären hundra meter bort.

För normala människor var detta en promenad på några sekunder, men för Erik var ju tiden inte betydelsefull, så promenaden kunde ta hur länge som helst.

Han tog två kliv framåt och hoppade ett tillbaka!

Mor som var orolig för att sonen skulle bege sig ut på den hårt trafikerade Bergsgatan, bevittnade från ena rumsfönstret denna märkliga färd mot mjölkaffären.

När Erik först ställt sig på tå för att glo in i en parkerad Opel Rekord och senare satt sig på huk för att detaljgranska ena däcket, vilket hade ljusigt vita däcksidor och blankaste navkapslar, då fann mor det dags att skynda på sin son:

— Erik! skrek hon genom öppet fönster ner mot gatan.

Eriks öron hörde först vid det tredje anropet och han vände då sin blick upp mot fönstret. Han blev nästan yr men upptäckte roat mor som viftandes tog till orda igen.

— Erik, du får skynda daj för middan är snart färdig!

— Ja ja mor, jau ska till å skynda maj med en gång, svarade Erik och reste sig upp fort som bara den och lika fort var han framme vid mjölkaffären. Höga trappor för små ben och en rolig dörr att öppna, för den sa plingeling, och det var så roligt att dörren stängdes igen och öppnades en gång till bara för att detta plingelingande åter skulle höras.

Med brett flin i anletet gick han fram till disken och bakom denna stod en tjock tant med ett leende och rosiga kinder och spretande rött burrtigt hår utstickandes under vit mejerimössa.

Hon såg jättesnäll ut.

— Vad vill du ha då min lille pojk? undrade den vänliga mjölktanten.

— Mjolk, svarade han stolt och räckte fram myntet i handen till tanten som tog emot och sedan vände sig om för att expediera hans önskemål.

Därefter sattes en mjölkflaska med silvrigt lock ovanpå glasdisken följt av några småmynt som fick Erik att förundras över att lämna en peng och få flera tillbaka plus en flaska mjölk. "Myed märkligt" ansåg han och började därefter med nyfikna ögon glo bort mot en gläntande dörr bakom disken. "Har di korna därinne männtro?", spekulerade han i tankar av vansinnig nyfikenhet.

— Har du något att bära mjölkflaskan med, pojk? undrade mjölktanten omtänksamt och med diverse krånglande började så en nätkasse att dras ut från ena fickan, men utan framgång för nätrutor fastnade i gylfknappar och andra knappar så till sist var kroppen fångad likt en fisk ordentligt i samma nät. Den snälla tanten skrattade hjärtligt åt spektaklet och hans blick vädjade då om hjälp så tanten kom fram bakom disken. Då såg han hur stor och tjock hon verkligen var och det kunde ju vara frestande att undra varför, men något lade som väl var locket på denna nyfikna undran, och med hjälp av flinka fingrar så blev hans kropp strax befriad ur nätets fångenskap.

— Nu får du gå försiktigt så att mjölkflaskan inte slår emot nåt hårt, för då går den sönder, det förstår du väl?

Erik nickade men tjocka tanten syntes ändå bekymrad i blicken som följde Erik ut genom dörren, nerför trappan tills pågen ej längre kunde skymtas genom skyltfönstret.

Men lille Erik skötte sig bra, förvånansvärt bra, och såväl mor som far såg på honom med uppskattande blickar när han stod i köket med nätkassen där mjölkflaskan hela tiden mirakulöst svävat knappa centimetern ovan gatsten, trappor och andra hinder.

Mjölkflaskan var hel och fin ända tills Erik sträckte ut sin hand för att ta en potatis och råkade vidröra flaskan så olyckligt att den välte och all mjölk rann ner på köksgolvet och åstadkom en vit jättepöl som var nog så lockande att plaska runt i.

Far som tänkt använda en mjukare form av uppfostran i staden, fick nästan ont i magen av att hålla inne med en välbehövlig hurring. Mor observerade oroligt fars grimaserande och menade i förebyggande syfte att vältandet av flaskan enbart var en olyckshändelse, vilket Erik givetvis inte var sen att instämma i med sina oskyldiga små ögon och mjölkdränkta strumpor.

Far mumlade, vrålandes av ilska inom sig, men svalde med tålmodighet som aldrig förr.

— Har du gjort dig av med stenarna far? undrade mor plötsligt.

Far skruvade på sig, blev påmind, ville inte svara utan mumlade på nytt som svar.

— Jau hör änte vad du sajer far? sa mor och såg att maken led kval och hungrade efter hurringar att utdela. Detta hade lille Erik noterat redan när ordet sten nämndes och då hukat sig i förskott, och framöver varje gång ordet nämndes så intog han skyddsställning, alltså armarna tätt kryssade över huvudet.

Far sansade sig till ett svar på mors irriterande stenfråga.

— Jau går ner ti källaren med väskfan etter middan! sa far och därefter satte han punkt för detta samtalsämne med ytterst bestämd uppsyn. Mor skänkte far några beundrande blickar för hans tålmodighet och barmhärtighet för att ingen hurring avseende detta illdåd utdelats, lika ömma blickar fick sonen ta emot, för att denne insett sin grymt planerade stentransport och ej flytt skrikande som en gris från matbordet, utan velat ta sitt förtjänta straff sittande där vid bordet i skyddsställning.

— Ta nu mer kalops och röbedor mina älsklingar! kommenderade mor nöjt och uppmaningen följdes av ett ivrigt slafsande och röjande tills både röbedor som kalops på matbordet var ett minne blott. Allt utan kamp mellan far och son. Ty mor var ju också ibland smart, hade skivat röbedorna, så inget kunde betecknats som störst, men snart kom tiden med jordgubbarna i midsommar, mor pustade, för då blev det ett himla liv om vem som skulle få den störste. Tack och lov att tiden till dess var många blad i almanackan, så till dess hoppades mor att stadslivet förändrat hennes skyddslingar till oskuldsfulla väsen där storleken inte hade någon betydelse.

Maten var god även om vatten fick vara dryck och efteråt slapp Erik hjälpa till med torkning av disk eftersom mor var rädd om den servis som än så länge var intakt.

Far hade återvänt till favoritfåtöljen och पोste där med putande mage i vårsolens varma sken.

Under middagen hade Erik undrat en smula, högt och ljudligt, om det inte fanns fler ungar än han som bodde på gården, för redan kunde ensamhet märkas i hans rastlösa nerver. Både far och mor trodde säkert att det fanns fler ungar än Erik och att dessa snart skulle dyka upp från ingenstans.

Tills några ungar dök upp från ingenstans lekte Erik ovanpå soffans trälock med de få leksaker som medtagits från Lysebjär. Han lekte stillestånd av fred mellan sina tennsoldater istället för brinnande krig. Det var ju inte värt att störa fars middagslur och då onödigt testa allvaret med fars nya uppfostringsteknik i staden.

— Erik, nu är dit minsann en unge på gården! ropade mor, glad inför sonens välbefinnande och denne kom raskt ut i

köket.

— Gå nu ner ti gården och hälsa på din nya kamrat Erik!

— Ja mor! sa Erik och försvann själagläd ut genom hallen, ytterdörren, trappor och ner på gården. Aldrig förr hade han känt sig så leksugen och hoppades innerligt att stadsungar kunde leka som i Lysebjär.

Lille Erik närmade sig försiktigt den lilla lekpersonen som stod utanför utedassen. Erik hade optimism i sinnet och var utan betänkligheter, tills förvånad blick plötsligt fick en närbild av denna person. Det var då inte alls muntert att gå ännu närmare.

"Tvi å fasa", ansåg han och det han förfasades över var ett runt ansikte med flätor hängandes på vardera sidan, tillika en röd rosett längst ner på varje sådan fläta. Näsan i mitten var nästan bortplottrad av ett rikligt antal fräknar som var fler än blommorna i den smutsfläckade klänningen, vilken fladdrade till av vinden längst ner där trasiga knästrumpor slutade vid skrapiga knän.

"Ett fruntimmer" fastslogs det besviket, "Va ska man nu göra?" undrade han tyst inom sig.

Vore en stilfull reträtt att rekommendera eller var han så lekandes desperat att ett fruntimmer i nödfall kunde gå an att leka med? Medan han stod där ett tiotal meter från tösen och funderade ansträngt på spørjålet så blängde hon tillbaka med nästan lika besviknen blick på främlingen som inte tycktes vilja komma närmre. Hon förstärkte sedan sin besvikelse med att långt föra fram underläppen och skruva båda benen så att fötterna nästan stod omvänt mot vad som borde vara brukligt i en mötessituation som denna.

I samma stund som vårsolen första gången denna dag gömde sig bakom några vita moln, började Erik med vaggande gång och stor försiktighet närma sig tösabiten. Den mörka molnskuggan lade sig över gårdsplan och kunde tolkas som ett mindre bra tecken från ovan inför mötet mellan två mycket unga människor tillika av motsatt könstillhörighet.

En meter kvar och han stannade upp med trevande blick inför hennes anlete, vilket nu förunderligt sken av glädje med två stora framtänder i klass med en kanins och bredvid dessa fanns inget alls för i övriga mun fanns flertalet förargliga svarta hål i avsaknad av mjölkttänder.

Vädret föreföll att smittas av hennes solskensleende för molnen drog kärleksfullt åstad och åter lyste solens strålar upp gårdsplan och Erik fick kisa med ögona innan de vant sig vid det starka ljuset.

— Hej! sa tösen glatt och oväntat.

— Haj, haj! svarade han lite buttert.

— Va hiter du? undrade hon nyfiket.

— Erik! blev svaret kort och ingen önskan om hennes namn kunde tydas i hans ögon inte.

Men det kom ändå.

— Jag heter Agneta å bor där! sa hon pekandes upp mot gårdshusets andra våning.

— Jau bor där! replikerade han snabbt följt av lite skryt.

— Vi haur två rom! förklarades det med stolthet och allmän uppsträckning av kroppen nästan upp till tå.

— Vi ska snart flytta ti en stor trerummare! ljög hon utan att det syntes och verkade därför till att han låg i underläge avseende antal rum och det var inte alls bra, så för att stärka sin position sa han helt sonika:

— Min morfar har ett jättestort hus med säkert tie rom! Påståendet avslutade han med händerna stolt på midjan och

huvudet höjt med hakan rakt mot himlen. Nu låg de lika tyckte han och det ansåg även hon och än en gång bröt hon tystnaden som uppstått dem emellan.

— Ska vi leka? undrade hon med huvudet bedjande åt sidan och han var inte sen att nicka med sitt huvud menande detsamma.

Så började de leka där på gårdsplan medan mor genom köksfönstret glad tittade på med perioda inspekterande ögonkast.

Första leken kom igång på Eriks initiativ och den handlade om vem som kunde spotta längst, och med en sådan far att härma blev den leken ingen match för lille Erik. Agneta däremot fräste mestadels och hennes haka och övre del av blommiga klänningen blev alldeles plaskvåt av saliv.

Erik insåg till slut det meningslösa med denna spottande lek och på hennes förslag övergick de till att kasta en studsande liten boll mot hög tegelmur. Allt verkade frid och fröjd på gården och lille Erik skrattade och kastade och kråmade sig inför Agneta som var minst lika duktig på att kasta boll som han.

Men friden som rådde var skenbar!

Det inte Erik och Agneta visste om var att "BakhållsKrille", alltid smygande, var i antågande.

Rödhåriga Krille, som egentligen namnats Krister, var son till skomakaren som hade sin affär i hörnan av Monbijougatan och Bergsgatan, alltså huset bredvid och på den gården fanns det inte så många lekmogna ungar så Krille lekte på flera olika gårdar runtom. Fast färre hade gårdarna blivit eftersom vissa taskiga gårdskarlar i samtycke med Krilles föräldrar portförbjudit honom.

Krille var Eriks motsvarighet i kvarteret och låg därför inte långt efter ifråga om bus och förtvivlade föräldranerver. Men det fanns dock en stor skillnad och det var att Krille numera tycktes ägna hela sitt liv åt en enda mission, och det var lömska bakhåll!

Krille såg detta alltmer som sin livsgärning och låg därför mestadels i smarta bakhållspositioner på allehanda ställen i kvarteret. När någon stackare närmade sig hans bakhåll då kastade han sig vrålande fram och lyckades för det mesta skrämja slag på det ovetande offret. Fast ibland avslöjades Krille strax innan klimax på grund av den starka och omfattande doft av skoläder som alltid omgav hans närvaro.

Och nu smög alltså denne "BakhållsKrille", med två offer i sikte, ljudlöst över gårdsplan, följde staketet runt trädgården, fram till soptunnorna och där intogs bakhållspositionen utan upptäckt från vare sig Agneta eller Erik som båda utan aning kastade boll ett tiotal meter ifrån.

Krille väntade spant på att bollen lyckligt skulle studsas bort mot soptunnorna och det dröjde inte många kast förrän bollen studsande stannade upp där han önskat. Med alert blick observerades hur den mystiske och intet ont anande pågen som Krille aldrig sett förut, hastigt närmade sig soptunnan, och då, plötsligt, hoppade Krille fram i ett vrål som hördes vida omkring och som borde skrämja slag på vem som helst. Men Erik snarare intog van skyddställning med blick av förakt och ena näven knuten i luften, sedan blev det vild fajt tills Eriks mor med sin arga röst från köksfönstret stoppade brottningsmatchen.

Strax därefter sniffade Erik läderlukt som nu även överförts på hans kläder.

Det blev stilla på gården och tyst dem tre emellan.

Erik tänkte att Krille såg tuff ut, och menade att han äntligen fått en likvärdig kompis för livet. Krille tänkte ungefär i samma banor men var mest irriterad över att Agneta var tillstädes. Töser kunde han verkligen inte med och han vägrade konsekvent att leka eller ens prata med sådana pipiga väsen vilka bara ville leka mamma, pappa, barn och än värre barnbarn!

"Tvi vale!", fräste Krille och spottloskan for ur munnen ner på marken framför Agnetas ena trasiga sko. Vad hon tänkte

var svårt att tolka, kanske hon redan blivit förtjust i den smarta killen från landet som inte tycktes bry sig om att hon var annorlunda klädd än han och som ej heller luktade äckligt läder som osympaten Krille?

Men det var tyvärr en illusion, eftersom Krille och Erik bestämde sig för att leka krig och då knuffade de gemensamt bryskt iväg Agneta. En åtgärd som resulterade i lipande och hastig flykt bort till tvättstugustrappan. Där fanns hennes revir och där stod hennes lilla dockvagn som Krille tidigare demolerat i flera vansinnesbakhåll. Två av hjulen var skeva och dockan som låg i vagnen var spräckt i huvudet och alltsammans var ett elände att skåda. Men Agnetas föräldrar var lika fattiga de som alla andra runt gården så när snyftningarna upphört i rödgråtet ansikte började hon lullande vagga sin trasiga docka till sömns utan att verka alltför ledsen. Känslor hade ju ingen prislapp.

Kriget började strax efter klockan fyra. Fienden anföll från soptunnorna i samlad trupp fram mot porten där försvararna förskansat sig i kraftiga värn, vilka egentligen vore två otillåtet framdragna cyklar. Det skulle bli ett hårt slag med tveksam utgång. Krille och Erik levde sig in i sina roller som försvarare och anfallare och skrek sig både hessa och trötta på en gång. Till omkringboendes bestörtning så verkade de aldrig att vilja dö ordentligt.

— Pang, pang du är dö! skrek Krille och Erik kastade sig framstupa i ett stilt skadeskjutet fall, vilket följdes av några sekunders andrum för omkringboende och alla hoppades då innerligt att pågen skulle ligga kvar där han låg.

Men ack nej!

Så höll de på tills klockan var sju på kvällen och gårdskarlen fått nog. Med arga steg gick denne obekymrat rakt in i kriget och åstadkom med ens en tyst behaglig fred. Solen hade något tidigare tröttnat på oväsendet och var på väg ner bakom hustaken medan mörkret svepande övertog stämningen på gården.

Mor kallade upp Erik som utpumpad tog farväl av sin nye lekkompis. Pickadållan fick Erik snällt låna med sig upp över natten, för nästa morgon skulle de fortsätta kriget, och det undrades ju om detta krig skulle pågå lika länge som det trettioåriga. "Gubevars!" tänkte nog en och annan.

— Du stinker ju för fan läder påg? konstaterade far då sonen trött ställt sig i hallen.

— Erik vad har du gjort med knäet på byxorna? undrade mor med blicken riktad mot ett blodigt knä i uppriven byxa. Erik var helt slut och orkade inte svara. Han skrubbades utan vilda protester ren från all smuts och fick därefter order att sätta sig vid köksbordet och intaga en styck smörgås med ett glas mjölk från en oförstörd flaska inhandlad av far.

Sedan var det omgående utan krussiduller läggdags.

— Gonatt med daj Erik lille! sa mor medan far försiktigt stängde till dörren mot finrummet. Far log sedan sådär lite ömt mot mor som satte sig i soffan med syskrin och trasigt byxknä.

— Han ska nog ti å trivas pågen, eller hur mor?

— Ja, dit är nog ingen risk annat! svarade mor med ett förhoppningsfullt leende.

Timmen senare låg mor och far i sin nya bäddsoffa och skulle därmed liksom Erik för första gången sova en natt i den nya bostaden. De var nog lika trötta som Erik. Denna långa dag med resa och allt blev till mer ork än planerat!